

17 maart 2023

BOARD LETTER 2022

Gemeente Boekel

IBDO

Aanbiedingsbrief

Aan het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente Boekel
t.a.v. de heer J. van den Broek
Postbus 99
5427 ZH BOEKEL

Eindhoven, 17 maart 2023
Kenmerk: 1059814/0308/NB/RZ/MJ
Behandeld door: drs. N.M.E. Bovend'eerd RA

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhouds-opgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

Geacht college,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Boekel brengen wij u met deze board letter verslag uit over onze bevindingen naar aanleiding van onze interim-controle. Voor een nadere omschrijving van onze opdracht, de reikwijdte en aanpak van onze controle en overige afspraken verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 6 september 2022.

In deze rapportage richten wij ons met name op mogelijke verbeterpunten in de bedrijfsvoering en de processen die wij hebben onderzocht in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelf controlerend vermogen van uw organisatie.

Wij willen uw medewerkers bedanken voor de prettige samenwerking.

Wij vertrouwen erop u met deze board letter naar aanleiding van onze interim-controle 2022 van dienst te zijn geweest. Wij zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. D.O. Meeuwissen RA

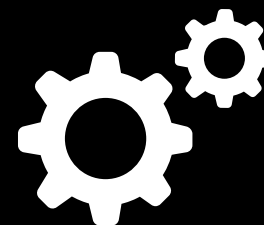
Inhoudsopgave

1. DASHBOARD INTERIM-CONTROLE

2. ONTWIKKELINGEN & ACTUALITEITEN

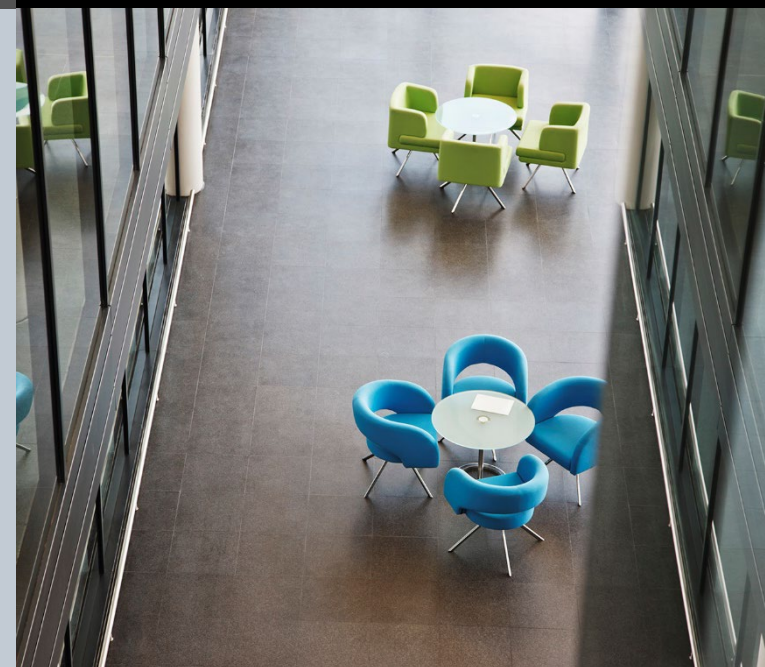
3. INTERNE BEHEERSING EN TUSSENTIJDSE CONTROLE

4. IT-BEHEERSING

5. VOORUITBLIK JAARREKENING 2022

1. Dashboard interim-controlle

1.1 Dashboard interim-controlle

1.1 Dashboard interim-controle

ONTWIKKELINGEN		TUSSENTIJDSE CONTROLE	INTERNE BEHEERSING		
- Wij zullen in de controleverklaring bij de jaarrekening 2022 rapporteren over onze werkzaamheden rondom fraude en continuïteit. Wij zijn met u in overleg gegaan over de aanwezige beheersmaatregelen rondom fraude-risico's. De gemeente Boekel beschikt over een fraude-risicoanalyse, opgesteld d.d. 6 april 2021. Deze wordt voor 1 april 2023 geactualiseerd. - Met ingang van het begrotingsjaar 2023 wordt de rechtmatigheidsverantwoording door het college van burgemeester en wethouders ingevoerd. De commissie BBV heeft in augustus 2021 de Kadernota Rechtmatigheid 2023 uitgebracht. Hierin worden diverse aspecten van de rechtmatigheidsverantwoording aan de orde gesteld middels aanbevelingen maar ook stellige uitspraken. De voorbereidingen op de rechtmatigheidsverantwoording zijn nog grotendeels onderhanden. Wij adviseren u de voortgang hiervan goed te monitoren.		- Naast het vaststellen van de opzet, het bestaan en/of de werking van de interne beheersing binnen de processen hebben wij tevens tussentijdse controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van: - de grondaankopen en grondverkoop; - de subsidieverstrekingen; - de inkopen van goederen en diensten; - de uitkeringen in natura - Wmo en jeugdzorg; - de leges omgevingsvergunningen en huuropbrengsten. - Naar aanleiding van deze controlewerkzaamheden hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd. - Over de resterende werkzaamheden, de aanpak en de hiervoor benodigde controle-informatie hebben wij reeds afspraken gemaakt met de beleidsmedewerker Financiën & Control.	- Wij komen tot de conclusie dat uw administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening, ten aanzien van: - de controletechnische functiescheiding in opzet en bestaan voldoende scoort; - de interne beheersmaatregelen in opzet, bestaan en/of werking deels niet voldoende scoort; - de algemene IT-beheersmaatregelen in opzet en bestaan deels niet voldoende scoort. - Voor wat betreft de insteek van de controle kunnen wij niet op de processen steunen en als gevolg hiervan dienen wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden te verrichten. Deze situatie is ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. U heeft een bewuste keuze gemaakt voor deze inrichting van de administratieve organisatie en interne controle in verhouding tot de omvang van de organisatie.		
BEVINDINGEN IT-BEHEERSING		ACTUALITEITEN	VOORUITBLIK JAARREKENING 2022		
- In onze controleaanpak kunnen wij niet op de algemene IT-beheersmaatregelen (de logische toegangsbeveiliging) steunen. Deze situatie is ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. U heeft een bewuste keuze gemaakt voor deze inrichting van de algemene IT-beheersmaatregelen in verhouding tot de omvang van de organisatie. - Als gevolg hiervan zijn aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden benodigd inzake het vaststellen van de betrouwbaarheid van het lijstwerk, de prestatielevering bij de inkopen en de juistheid van de betalingen. - Wij hebben van uw privacy officer vernomen dat er in de periode van 1 januari 2022 tot en met 18 september 2022 6 data-incidenten hebben plaatsgevonden. Hierbij heeft echter geen datalek plaatsgevonden en is geen melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens gedaan. Bij 1 data-incident is wel sprake geweest van een hackpoging.		- Cybersecurity is momenteel landelijk een 'hot topic' en vergt ook uw aandacht. In juli 2022 heeft een hackpoging bij het Dorpssteam plaatsgevonden. In het kader van de jaarrekeningcontrole 2022 vragen wij inzicht in uw cybersecurity risico's en aanwezige beheersmaatregelen. Wij zullen hiertoe de vragenlijst 'risicoprofiel cybersecurity' delen met de organisatie. - De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft onlangs geoordeeld dat de bouwvrijstelling stikstof niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht en niet gebruikt mag worden. Wij vragen u de impact van deze uitspraak op uw projecten nader te beoordelen. - In de Wet open overheid is voorgeschreven dat gemeenten in de begroting en het verantwoordingsverslag moeten aangeven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de wet, de zogenaamde openbaarheidsparagraaf (art. 3.5 Woo). De verplichting geldt al voor de jaarrekening 2022.	Wij vragen uw aandacht voor onder andere de volgende onderwerpen in de voorbereiding op het jaarrekeningtraject 2022: - de actualisatie van de grondexploitatieopzetten per 31-12-2022 inclusief de financiële doorrekeningen; - de aanlevering van een spendanalyse over de gehele vierjaarsperiode 2019-2022 met een toetsing op de naleving van de Europese aanbestedingsregels met een specifieke aandacht voor de aandachtspunten uit de SDO-notitie 'Uitvoering van controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij jaarrekeningcontrole van decentrale overheden'; - het tijdig beschikbaar zijn van de verantwoordingsinformatie van derde partijen, zijnde de BSOB en gemeente Meierijstad. Volledigheidshalve melden wij dat de aandachtspunten op de agenda van de beleidsmedewerker Financiën & Control staan.		
DASHBOARD		ONTWIKKELINGEN	INTERNE BEHEERSING	IT-BEHEERSING	VOORUITBLIK

2. Ontwikkelingen & actualiteiten

- 2.1 Rapporteren in de controleverklaring over fraude en het vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen
- 2.2 Rechtmatigheidsverantwoording
- 2.3 Overige actualiteiten

2.1 Rapporteren over fraude en continuïteit in de controleverklaring

Verplicht rapporteren in controleverklaring over fraude en vermogen om risico's vanuit reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

Transparantie over fraude en continuïteit vraagt dialoog

Verplicht rapporteren in de controleverklaring over fraude en het vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

Vanaf boekjaar 2022 worden door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) enkele aanpassingen in de controleverklaring doorgevoerd. Deze aanpassingen zien toe op het verplicht rapporteren in de controleverklaring over onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's en onze controleaanpak ten aanzien van uw vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. De verplichting geldt voor wettelijke controles (waaronder de jaarrekeningcontrole van gemeenten, provincies en waterschappen). Voor niet wettelijke controles kan in overleg de nieuwe uitgebreide controleverklaring vrijwillig worden toegepast. Met het verplicht rapporteren over deze onderwerpen wordt tegemoet gekomen aan een veel gehoorde wens van stakeholders om transparanter te zijn over welke werkzaamheden wij, als uw accountant, hebben uitgevoerd om de frauderisico's en het vermogen om de risico's vanuit de bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten, te mitigeren. Per onderwerp zullen wij voortaan, in alle gevallen, gaan rapporteren over wat de meest belangrijke frauderisico's zijn, over de inschatting van het college om de risico's vanuit de bedrijfsvoering financieel op te vangen en hoe op beide thema's in de controle is ingespeeld.

Uiteraard hebben de onderwerpen fraude en het vermogen om financiële risico's op te vangen altijd al onze aandacht gehad tijdens de accountantscontrole. Maar door deze zaken nu te gaan beschrijven in de controleverklaring, wordt die aandacht ook expliciet gemaakt. Wij zijn ons ervan bewust dat dit om een zorgvuldig proces vraagt, wat wij samen met u zullen doorlopen en waarover wij tijdig met u van gedachten zullen wisselen. Dit proces vraagt namelijk ook iets van u. Bijvoorbeeld over uw aandacht voor de genoemde risico's en over de door u gewenste mate van transparantie in de programmarekening en de programmaverantwoording over zowel fraude als het vermogen om financiële risico's op te vangen. Wij gaan daarover graag met u in gesprek.

Onze controle gaat uit van de fraudepreventie door de gemeente

Onze beroepsorganisatie, de NBA, heeft een notitie uitgebracht 'best practice maatregelen fraude(risico)beheersing voor bestuurders en toezichthouders'. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen, zoals de gemeenteraad, bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude, kunnen de gelegenheden die tot fraude leiden, afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol. De landelijke pilots waarbij in de controleverklaring 2020 van de accountant uitgebreider wordt gerapporteerd over het thema fraude (onder andere gemeente Breda) hebben bijgedragen aan de best practice. De best practice van de NBA is erop gericht het fraudebewustzijn en de frauderisicobeheersing te vergroten. In onze board letter 2021 hebben wij reeds aandacht gevraagd voor dit onderwerp.

Onze waarnemingen in relatie tot fraude

Wij zijn met u in overleg gegaan over de aanwezige beheersmaatregelen rondom frauderisico's. De gemeente Boekel beschikt over een frauderisicoanalyse, opgesteld d.d. 6 april 2021. Deze wordt voor 1 april 2023 geactualiseerd. Integriteit wordt besproken met de raad (in individuele gesprekken tussen de burgemeester en raadsleden maar ook in het presidium). De gemeente beschikt over een klokkenluiders-regeling (27 mei 2008 door college van burgemeester en wethouders vastgesteld). Voor de organisatie maken wij onze werkzaamheden zichtbaar door het verstrekken van onze fraude- en compliance checklist en het bespreken van (een vermoeden van) fraude en communiceren wij hierover met het college en de raad via de boardletter respectievelijk het accountantsverslag. Vanaf 2022 zullen wij ook hierover communiceren met het maatschappelijk verkeer via onze controleverklaring.

2.2 Rechtmatigheidsverantwoording (1/2)

Invoering van rechtmatigheidsverantwoording met ingang van 2023

Invoering rechtmatigheidsverantwoording met ingang van 2023

In onze board letter 2021 hebben wij aangegeven dat de rechtmatigheidsverantwoording wordt ingevoerd voor gemeenten. Dit besluit is nu door de Tweede Kamer. De rechtmatigheidsverantwoording wordt ingevoerd met ingang van het verslagjaar 2023. Deze invoering heeft gevolgen voor de (interne) beheersing van de organisatie en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Met ingang van verslagjaar 2023 wordt de gemeente Boekel zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording en moet het college van B&W een (onderbouwde) mededeling doen omtrent de naleving van de rechtmatigheid. De wetswijziging is niet alleen een technische verandering maar ook een cultuurverandering die effect heeft op de bedrijfsvoering van de organisatie. Wij verwachten dat dit een aanzienlijke uitdaging is, maar ook een kans voor uw organisatie en interne beheersing.

Uit de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV hierover blijkt dat er een standaard model van de verklaring komt, rechtmatigheid wordt beperkt tot drie rechtmatigheidsaspecten, de gemeenteraad de tolerantiegrenzen (tot 3%) kan bepalen en bevindingen moeten worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

In alle gevallen zal de komende periode gebruikt moeten worden om voorbereidingen te treffen voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. De wijziging in de verantwoordelijkheden ten aanzien van rechtmatigheid betekent niet dat er minder rechtmatigheidscontroles moeten worden uitgevoerd, maar dat het college van B&W deze zelfstandig/intern moet inrichten, uitvoeren, controleren en rapporteren. Als accountant zullen wij die werkzaamheden vervolgens toetsen, teneinde te kunnen controleren en verklaren dat de rechtmatigheidsverklaring van het college een getrouw beeld geeft.

Onze observaties over de voortgang van de voorbereidingen hebben wij in de tabel op de volgende pagina weergegeven.

2.2 Rechtmatigheidsverantwoording (2/2)

Voortgang van
voorbereidingen op
rechtmatigheids-
verantwoording

TE ZETTEN STAPPEN	AFSPRAKEN COLLEGE GEMAAKT?
De verantwoordingsgrens voor 2023 is bepaald.	Nee, de verantwoordingsgrens wordt nog bepaald in 2023.
De verantwoordingsgrens voor 2023 is vastgesteld door de raad.	Nee, de verantwoordingsgrens wordt nog vastgesteld in 2023.
Het normenkader 2022/2023 is gereed, datum vaststelling door de raad is gepland.	Nee, het normenkader 2022 wordt opgesteld in het voorjaar van 2023 en vastgesteld in de raadsvergadering van maart 2023. In het voorjaar van 2024 wordt het normenkader 2023 vastgesteld.
De financiële verordening is herzien.	Nee, de financiële verordening is wel herzien in december 2020 maar hierbij is destijds nog geen rekening gehouden met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording gezien de onzekerheid omtrent de ingangsdatum.
De financiële verordening bevat op welke wijze wordt omgegaan met begrotingsonrechtmatigheden.	Nee, bij de volgende herziening van de financiële verordening wordt dit alsnog opgenomen. Destijds nog geen rekening mee gehouden gezien de onzekerheid omtrent de ingangsdatum van de rechtmatigheidsverantwoording.
Het college en de raad hebben overeenstemming over de inhoud van de paragraaf Bedrijfsvoering.	Ja, het college en de raad hebben overeenstemming over de inhoud van de paragraaf Bedrijfsvoering.
Het interne controleplan van de gemeente bevat:	Nee, er is nog geen interne controleplan opgesteld.
1. scoping van de processen en balansposten;	
2. risico-analyses per proces en post;	
3. controleaanpak.	

2.3 Overige actualiteiten

Uitspraak bouwvrijstelling stikstof

Uitspraak bouwvrijstelling stikstof

Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat de bouwvrijstelling stikstof niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht. De Afdeling bestuursrechtspraak kan hierdoor niet anders dan constateren dat die bouwvrijstelling niet gebruikt mag worden bij bouwprojecten. Hoewel de bouwvrijstelling daarmee van tafel is, betekent dat niet dat er nu een algehele bouwstop geldt. Net als in de situatie vóórdat de bouwvrijstelling werd ingevoerd, moet per project onderzoek worden gedaan naar de mogelijke gevolgen van de uitstoot van stikstof. Wij vragen u de impact van deze uitspraak op uw projecten nader te beoordelen en te documenteren voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole 2022.

Aandacht voor Wet open overheid in jaarrekening 2022

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo. Deze verplichting geldt reeds voor de jaarrekening 2022.

3. Interne beheersing en tussentijdse controle

3.1 Onze controle nog transparanter

3.2 Effectiviteit processen

3.3 Bevindingen tussentijdse controle

3.1 Onze controle nog transparanter (1/2)

Belangrijkste aandachtspunten:

- ▶ Management override of controls
- ▶ Ongeautoriseerde handelingen
- ▶ Schattingen grondexploitatie
- ▶ EU-aanbestedingen

Inleiding

Wij vinden het van groot belang dat wij inzicht geven in de normen en verwachtingen ten aanzien van onze controle en de vertaling hiervan specifiek voor de gemeente Boekel. In deze board letter hebben wij daarom meer in detail uitgelegd op welke wijze wij de controle hebben ingericht en welke afwegingen wij daarbij maken. Wij doen dat door in deze paragraaf onze risico-inschatting, de belangrijkste processen, de controle-aanpak en de afwegingen te beschrijven.

Onze inschatting van de belangrijkste aandachtspunten

In het kader van de controle van de jaarrekening 2022 en onze controleaanpak maken wij een inschatting van de belangrijkste aandachtspunten. Wij zien de volgende aandachtspunten in de controle van de jaarrekening 2022 van uw gemeente:

- ▶ In onze controlestandaarden wordt expliciet het risico van management override (= de bewuste beïnvloeding door het bestuur of management van de jaarcijfers) als een belangrijk aandachtspunt benoemd. Als accountant moeten wij specifiek aandacht hieraan besteden in onze werkzaamheden. Wij zijn van mening dat binnen uw gemeente de mogelijkheden om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde cijfers beperkt zijn. Het verrichten van een fictieve dan wel onjuiste memoriaalboeking zien wij als enige mogelijkheid en derhalve beoordelen wij de memoriaalboekingen in detail.
- ▶ Meer bevoegdheden in de financiële applicatie en de bank-applicatie dan noodzakelijk vanuit een functie kunnen leiden tot ongeautoriseerde handelingen. Onze focus ligt op de juiste autorisatie van de inkoopfacturen en de IBAN-wijzigingen.
- ▶ Uw gemeente heeft diverse grondexploitaties met variërende risicoprofielen. Wij beoordelen de aanvaardbaarheid van de schattingselementen in de exploitatieopzetten van de meest risicovolle grondexploitaties.
- ▶ Middels een inkoopanalyse controleren wij het naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Belangrijkste processen

Onze inschatting van de belangrijkste processen

In het kader van onze controle hebben wij de volgende processen onderkend:

- ▶ het memoriaalboekingenproces;
- ▶ het inkoopproces (incl. aanbestedingen);
- ▶ het personeelsproces;
- ▶ het proces uitkeringen in geld (Participatiewet);
- ▶ het proces uitkeringen in natura (Wmo en jeugdzorg);
- ▶ het subsidieverstrekkingsproces;
- ▶ het gemeentelijke belastingenproces;
- ▶ het proces grondexploitatie (opzetten);
- ▶ het proces omtrent verbonden partijen;
- ▶ het proces omtrent IT/automatisering.

Natuurlijk zijn er meer processen te onderkennen, ook met een financiële gevolgen, waaronder de veelal kleinere (schattings)processen. Op basis van onze ervaring, de kwaliteit en omvang van de kleinere processen en om efficiency-redenen hebben wij deze processen echter niet procesmatig c.q. systeemgericht getoetst, maar voeren wij gegevensgerichte werkzaamheden uit in de vorm van cijferanalyses, verbandscontroles en steekproeven dan wel deelwaarnemingen.

Onze controleaanpak afhankelijk van uw interne beheersing

In onze controleaanpak is de insteek, daar waar mogelijk, te steunen op de interne beheersing in uw belangrijkste processen. Dit noemen wij een systeemgerichte aanpak, waarbij wij kunnen steunen op toereikende beheersmaatregelen in uw processen en IT-systemen. Voor elk proces beoordelen wij de volgende onderdelen:

- ▶ **Controletechnische functiescheiding (CTFS):** Is er binnen de belangrijkste processen sprake van voldoende functiescheiding?
- ▶ **AO/IB:** Is er sprake van een toereikend administratieve organisatie met toereikende beheersmaatregelen?
- ▶ **IT-maatregelen:** Is er sprake van toereikende IT-beheersmaatregelen om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen?
- ▶ **VIC:** Heeft de verbijzonderde interne controle (VIC) de interne beheersmaatregelen getoetst en kunnen wij hiervan gebruik maken?

Indien al deze vragen positief kunnen worden beantwoord, is de organisatie optimaal in control en kunnen ook wij gebruik maken van uw interne beheersing. De vaak tijdrovende en gedetailleerde gegevensgerichte werkzaamheden (die ook nog eens achteraf plaatsvinden), kunnen dan beperkt blijven tot een minimum. Voor de uitkomsten van onze beoordeling van de interne beheersing in uw belangrijkste processen verwijzen wij naar het overzicht en de toelichtingen in paragraaf 3.2 'Effectiviteit processen'.

Indien wij deze vragen niet geheel positief kunnen beantwoorden en niet op uw interne beheersing kunnen steunen, betekent niet dat uw organisatie niet in control is, maar wel dat de interne beheersmaatregelen niet altijd aantoonbaar in de processen en IT-systemen zijn verankerd conform de daaraan te stellen eisen vanuit onze accountantscontrole. Het gevolg hiervan is dat wij in onze controleaanpak een overwegend gegevensgerichte, in plaats van een systeemgerichte, aanpak zullen hanteren.

Per proces toetsen wij:

- ▶ Controletechnische functiescheiding
- ▶ Interne beheersmaatregelen
- ▶ IT-beheersmaatregelen
- ▶ Verbijzonderde interne controle

3.2 Effectiviteit processen

Samengevat:

- ▶ Controletechnische functiescheiding in opzet en bestaan voldoende
- ▶ Interne beheersmaatregelen in opzet en bestaan voldoende
- ▶ ITGC's in opzet en bestaan niet voldoende

Interne beheersing, ITGC's uitgezonderd, in opzet en bestaan voldoende om in kader van jaarrekening-controle materiële onjuistheden en/of onrechtmatigheden te ontdekken/corrigeren.

Verbijzonderde interne controle in kader van rechtmatigheids-verantwoording

Samenvatting van de effectiviteit van de processen

In het overzicht hiernaast geven wij samengevat weer in welke mate de belangrijkste processen voldoen aan de normen en welke bevindingen wij per proces hebben geconstateerd.

Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden komen wij op dit moment tot de conclusie dat de interne beheersorganisatie van uw organisatie (voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening) in opzet en bestaan voldoende scoort. Voor de werkzaamheden en conclusie ten aanzien van de algemene IT-beheersmaatregelen verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.1.

Dientengevolge kunnen wij voor wat betreft de insteek van onze controle niet op de beheersmaatregelen in de processen steunen. Onze controleaanpak zal dan ook overwegend bestaan uit gegevensgerichte controlewerkzaamheden. Deze situatie is ongewijzigd ten opzichte van voorgaand controlejaar. Gezien de omvang van de organisatie heeft u een bewuste keuze voor deze inrichting van de interne beheersing gemaakt.

Verbijzonderde interne controle

Zoals reeds vermeld in hoofdstuk 2.2, wordt met ingang van het begrotingsjaar 2023 de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd en wordt het college verantwoordelijk voor de uitvoering van de rechtmatigheidscontrole. Een belangrijk beheersings- en controle-instrument in dit kader is de verbijzonderde interne controle. Wij gaan graag met u in gesprek over de inrichting van een verbijzonderde interne controle passend bij de omvang van uw organisatie en geschikt voor de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

PROCES	CTFS	AO/IB	T.O.V. 2021
Bedrijfsvoering			
Memoriaalboekingen	●	●	➔
Inkopen	●	●	➔
Aanbestedingen	●	●	➔
Personeel	●	●	➔
Verbonden partijen	●	●	➔
ICT / automatisering	●	●	➔
Sociaal domein			
Participatiewet	○	●	➔
Wet maatschappelijke ondersteuning	●	●	➔
Jeugdzorg	●	●	➔
Subsidieverstrekking	●	●	➔
Fysieke leefomgeving			
Belastingen	○	●	➔
Grondexploitatie	●	●	➔

● onvoldoende ● verbeterpunten ● voldoende

● geen waarneming ○ niet van toepassing

3.3 Bevindingen tussentijdse controle

Bevindingen naar aanleiding van tussentijdse gegevensgerichte werkzaamheden

Tussentijdse gegevensgerichte controlewerkzaamheden

Tijdens de interim-controle hebben wij naast het vaststellen van de opzet, het bestaan en/of de werking van de interne beheersing binnen de processen ook tussentijdse gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht. Onderstaand geven wij een korte samenvatting van de belangrijkste werkzaamheden en onze bevindingen hierbij:

- ▶ *Grondaankopen en grondverkoop*
Gezien de omvang van de grondaankopen en grondverkoop tot en met augustus 2022 hebben wij een deelwaarneming hierop verricht. Wij hebben vastgesteld dat de grondtransacties conform de notarisnota in de financiële administratie zijn verantwoord, de notariële levering heeft plaatsgevonden en de grondtransacties financieel zijn afgewikkeld. Bij de grondverkoop hebben wij tevens vastgesteld dat de transacties zijn verricht tegen de door de raad vastgestelde grondprijzen in het jaar dat de verkoopovereenkomst is aangegaan.
- ▶ *Subsidieverstrekingen*
Op de subsidieverstrekingen zoals geboekt in de financiële administratie per eind augustus 2022 hebben wij een deelwaarneming ten aanzien van de verlening van het subsidie 2022 verricht. Wij hebben vastgesteld dat de subsidies zijn verleend in overeenstemming met de subsidieverordening. Van de subsidies die niet direct worden vastgesteld, zullen wij nog de subsidievaststelling 2021 controleren.
- ▶ *Inkopen goederen en diensten*
Gezien de omvang van de inkopen van de goederen en diensten tot en met augustus 2022 hebben wij een deelwaarneming verricht op de factuurverwerking en -betaling. Hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd. De inkoopfacturen zijn juist geregistreerd in de crediteurenadministratie, door de juiste budgethouder geautoriseerd, op de juiste IBAN betaald en de prestatie is geleverd.
- ▶ *Uitkeringen in natura - Wmo en jeugdzorg*
Op basis van de zorglasten zoals geboekt in de financiële administratie hebben wij een dossiercontrole op de Wmo-toekenningen tot en met juni 2022 en de jeugdzorgtoekenningen tot en met juli 2022 verricht. Wij hebben hierbij vastgesteld dat de zorgtoekenningen zijn verleend in overeenstemming met de verordeningen Wmo en Jeugd, de besluiten nadere regels Wmo en jeugd, het onderzoek van de consulent en de aanvraag van de Wmo- resp. jeugdcliënt, de zorgtoekenningen juist zijn geregistreerd in de zorgadministratie en de cliënt is aangemeld bij het CAK, indien een eigen bijdrage in de toegekende voorziening van toepassing is.
- ▶ *Leges omgevingsvergunningen en huuropbrengsten*
Wij hebben een deelwaarneming verricht op de verleende omgevingsvergunningen volgens het vergunningenregister tot en met augustus 2022 en hierbij vastgesteld dat het vloeroppervlakte van het bouwobject juist is herberekend en dit vloeroppervlakte tegen de door de raad vastgestelde legestarieven in rekening is gebracht. Ook hebben wij een deelwaarneming verricht op de verhuuropbrengsten zoals geboekt in de financiële administratie per eind augustus 2022 en hierbij vastgesteld dat de huuropbrengsten zijn gefactureerd tegen de huurprijzen conform de huurovereenkomsten inclusief een juiste indexering van de initiële huurprijzen.

Bij de voorbereiding van de jaarrekeningcontrole maken wij, evenals voorgaande jaren, afspraken over de resterende werkzaamheden, de aanpak en de hiervoor benodigde controle-informatie. Volledigheidshalve melden wij dat er reeds afspraken voor een tweede tussentijdse controle in februari 2023 zijn gemaakt met uw beleidsmedewerker Financiën & Control.

4. IT-beheersing

4.1 IT-beheersing

Wij beoordelen betrouwbaarheid en continuïteit IT voor zover relevant voor jaarrekeningcontrole

Detailbevindingen IT-beheersing

Melding datalekken

Cybersecurity vraagt verhoogde aandacht

Vragenlijst risicoprofiel cybersecurity

IT-werkzaamheden en onze controlerende rol

Ingevolge artikel 2:393, lid 4 BW dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de beoordeling van de automatiseringsomgeving wat betreft de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij benadrukken dat onze jaarrekeningcontrole gericht is op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. De IT-auditwerkzaamheden zijn geïntegreerd in de controleaanpak van de jaarrekening.

Het inzicht in de betrouwbare werking van ICT-systemen en applicaties en het gebruik daarvan door de organisatie, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene IT-beheersmaatregelen rond uw kritieke systemen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op ongeautoriseerde handelingen, onbeheerste wijzigingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking.

In de afgelopen jaren hebben wij reeds in het kader van onze jaarrekeningcontrole uw automatiseringsomgeving in detail gecontroleerd op de onderdelen logische toegangsbeveiliging, wijzigingsbeheer en continuïteit. Hierbij hebben wij de algemene IT-beheersmaatregelen als onvoldoende beoordeeld. Voorgaande leidt ertoe dat wij voor onze controleaanpak niet hierop kunnen steunen en aanvullende gegevens gerichte werkzaamheden dienen te verrichten ten aanzien van het vaststellen van de betrouwbaarheid van het lijstwerk, de prestatielevering bij de inkopen en de juistheid van de betalingen. Deze situatie is ongewijzigd ten opzichte van voorgaande controlejaren. U heeft een bewuste keuze gemaakt ten aanzien van de implementatie van de algemene IT-beheersmaatregelen in verhouding tot de omvang van uw organisatie. Zodra uw organisatie overgaat naar de nieuwe applicatie iFinanciën zal er een afzonderlijke audit op de conversie c.q. de nieuwe applicatie dienen plaats te vinden.

Datalekken

In onze controle hebben wij de maatregelen rond het meldproces van datalekken, zoals vereist vanuit de Wet meldplicht datalekken, geïnterviewd. Wij hebben vastgesteld dat u een proces heeft ingericht voor het registreren van de beveiligingsincidenten waaruit datalekken naar voren kunnen komen en de afwikkeling hiervan tot en met een (eventuele) melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens en het informeren van de betrokkenen. Wij hebben van uw privacy officer vernomen dat er 6 data-incidenten hebben plaatsgevonden in de periode van 1 januari tot en met 18 september 2022. Hierbij heeft echter geen datalek plaatsgevonden en derhalve is geen melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens gedaan. Bij 1 data-incident is er wel sprake geweest van een hackpoging. U heeft aangegeven dat dit niet heeft geresulteerd in dataverlies of schade.

Cybersecurity in de jaarrekeningcontrole

In de media wordt steeds vaker bericht over cybersecurity incidenten. Welbekende incidenten zijn de cyberaanvallen op VDL, Universiteit Maastricht en gemeente Hof van Twente. Ook uw gemeente is steeds meer afhankelijk van haar IT-systemen en een mogelijk doelwit van een cyberaanval. Er heeft een hackpoging plaatsgevonden medio juli 2022. Een uitval van uw IT-systemen kan de bedrijfscontinuïteit raken: continuïteitsrisico. Gevolgen van een cyber aanval kunnen zijn verstoringen in de bedrijfsvoering, datalekken door ongeautoriseerde toegang tot gegevens, fraude (manipulatie van gegevens), diefstal en reputatieschade. In het kader van de jaarrekeningcontrole wensen wij inzicht te krijgen in welke mate uw organisatie cybersecurity risico's loopt en welke beheersmaatregelen hiertegen zijn ingesteld. Onze IT-auditors hebben hiervoor een vragenlijst risicoprofiel cybersecurity ontwikkeld. Wij zullen deze vragenlijst binnenkort delen met de organisatie.

5. Vooruitblik jaarrekening 2022

5.1 Vooruitblik jaarrekening 2022

Documentatie van ramingen bij aankondiging of inleiding procedure aanbesteding essentieel

Inflatiecorrectie buiten afspraken mogelijk binnen wetgeving EU-aanbestedingen

Inflatie en aanbestedingsprocedure

Het inflatiecijfer is in 2022 uitzonderlijk hoog. In augustus meldde het CBS een inflatiecijfer tot meer dan 12%. Veel gemeenten hebben voordat de hoge inflatie zich materialiseerde, ramingen opgesteld voor overheidsopdrachten en vaste prijsafspraken gemaakt. Door de inflatie loopt men nu het risico dat (offertes voor) bestedingen, waarvoor een reële raming is afgegeven, en onderhands zijn gegund, toch de drempel overschrijden voor het verplicht doorlopen van een Europese aanbestedingsprocedure. In een dergelijk geval hoeft de gemeente niet alsnog Europees aan te besteden.

Belangrijk hierin is dat:

- de raming reëel was op het tijdstip van de verzending van de aankondiging of het moment van het inleiden van de procedure voor de gunning van de opdracht;
- de raming goed gedocumenteerd moet zijn met inbegrip van de opties van het contract;
- een eventuele wijziging goed wordt gemotiveerd, wordt onderbouwd met bewijsstukken en de wijziging wordt gedocumenteerd in het inkoopdossier. Dat kan met een afwijkingennotitie.

Inflatie en wezenlijke wijziging

Wij zien dat veel opdrachtnemers een beroep doen op gemeenten om de contractwaarde aan te passen naar de huidige marktomstandigheden, terwijl dit buiten de contractuele voorwaarden gaat. Door de sterk stijgende kosten van grondstoffen en lonen kunnen contracten niet worden nageleefd zonder grote financiële en continuïteitsrisico's voor de opdrachtnemer en daarmee de opdracht. De aanbestedingswet biedt hierin een tweetal opties:

- een bagatelwijziging (de wijziging is minder dan 10 procent van de totale opdrachtwaarde inclusief opties en verlengingen bij diensten of leveringen respectievelijk 15% van de opdrachtwaarde bij werken);
- een onvoorziene omstandigheid (2.163e Aw).

Van de bagatelregeling kan eenvoudig gebruik worden gemaakt, waarbij het documenteren hiervan wel belangrijk is. Als de bagatel al is gebruikt, resteert de wijzigingsgrond van de onvoorziene omstandigheid. In dat geval moet worden aangetoond dat:

- de oorzaak van de prijsstijging niet kon worden voorzien door de opdrachtgever;
- de wijziging minder bedraagt dan 50 procent van de totale opdrachtwaarde;
- de algemene aard van de opdracht niet wordt gewijzigd; en
- de omstandigheden zijn terug te voeren op een externe oorzaak.

In de jurisprudentie is een aantal voorbeelden terug te vinden waarbij deze argumentatie stand heeft gehouden. Het tekort aan grondstoffen door de lockdowns in China, de sancties tegen Rusland, de oorlog in Oekraïne en het algemeen personeelstekort zijn voorbeelden van deze onvoorziene omstandigheden. Naar de jaarrekeningcontrole toe is het belangrijk om deze overwegingen, mits van toepassing, vast te leggen (voor de aanpassing van de overeenkomst) om het proces niet te vertragen.

Gemaakte afspraken voor jaarrekeningcontrole 2022

Wij hebben afgesproken om net als voorgaand jaar voorafgaand aan de accountantscontrole een scan uit te voeren op het (digitale) jaarrekeningdossier ter beoordeling of de opgevraagde controledocumentatie is opgeleverd en een goede basis biedt voor de aanvang van onze werkzaamheden.

Wij onderkennen de volgende aandachtspunten voor de jaarrekeningcontrole 2022:

- ▶ Actualisatie van de grondexploitatieopzetten per 31-12-2022 inclusief financiële doorrekeningen;
- ▶ Aansluiting tussen de saldi in de onderhoudsvoorzieningen per 31-12-2022 en de beheerplannen inclusief een verschillenanalyse;
- ▶ Berekening van de voorziening voor het verlofsparen per 31-12-2022;
- ▶ Aanlevering van een overzicht van de lasten Wmo per zorgaanbieder met de onderliggende productieverantwoordingen en bijbehorende controleverklaringen;
- ▶ Aanlevering van een overzicht van de jeugdzorglasten per zorgaanbieder met de onderliggende productieverantwoordingen en bijbehorende controleverklaringen;
- ▶ Aanlevering van de spendanalyse over de gehele vierjaarsperiode 2019-2022 met een interne toetsing op de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de aandachtspunten uit de notitie 'Uitvoering van controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij jaarrekeningcontrole van decentrale overheden' van de NBA-SDO en in bijzonder de opvolging van de financiële rechtmatigheidsfout uit 2021. Verder vragen wij uw specifieke aandacht voor de betrouwbaarheid van het gehanteerde lijstwerk om de volledigheid van de uitgevoerde spendanalyse te waarborgen;
- ▶ Aanlevering van de 'tax letter' waarin de relevante informatie rondom de fiscaliteiten (Vpb, btw en LB) wordt vermeld. Wij zullen u hiervoor de template nog aanreiken;
- ▶ Aanlevering van een volledige (concept) jaarrekening welke reeds intern is getoetst op de naleving van het BBV. Wij zullen u hiervoor de checklist 2022 nog aanreiken.

Mede gezien de ervaringen is het van essentieel belang met derde partijen afspraken te maken dat de verantwoordingsinformatie voor de vaststelling van de jaarrekening door het college van B&W beschikbaar is. Dit betreft met name:

- ▶ de verantwoordingsinformatie inzake de gemeentelijke belastingen/heffingen vanuit de gemeenschappelijke regeling BSOB;
- ▶ de verantwoordingsinformatie inzake de uitkeringslasten Participatiewet en aanverwante regelingen vanuit de gemeente Meierijstad.

Het is van belang dat uw organisatie streeft naar een tijdige realisatie van bovengenoemde afspraken. Dit komt ten goede aan de efficiëntie van het jaarrekeningproces en de jaarrekeningcontrole. Volledigheidshalve melden wij dat deze aandachtspunten en afspraken reeds op de agenda van uw beleidsmedewerker Financiën en Control staan.

bdo.nl